

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

Q. 5. Ad quid obligatur Religiosus ex vi voti paupertatis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

nonum ac Religionis, & intentionem eorum, qui ea religioni vel Ecclesiæ donârunt. Imò etiam peccant contra votum paupertatis, disponendo de re temporalì sine licentia legitima.

Q. 5. Ad quid obligatur Religiosus ex vi voti paupertatis?

Resp. Ex communi sent. tenetur. I. Nullam rem temporalem pretio æstimabilem sine licentia superioris accipere, retinere, absumere, destruere, permutare, commodare, alienare, donare, aut ea uti. Nihil enim pretio æstimabile potest habere & tractare ut proprium, id est propriâ voluntate ac auctoritate, seu proprio arbitratu ac nomine, & sine dependentia ac licentia superioris; nam per votum paupertatis, etiam simplex, quod fit in Societate Jesu post biennium probationis, homo privatur potestate utendi & disponendi sine licentia superioris de quavis re temporalì, & usu ullo domini libero ac independente, quamvis retineat dominium sed restrictum & dependens à superiore, etiam quoad retentionem, & cum obligatione illud relinquendi ad nutum superioris. Per solemne verò Religiosus privatur insuper omni dominio etiam radicali, proprietate, usufructu, & simili jure rerum temporalium. Constat ex sensu ac usu Ecclesiæ, & ex c. *Non dicatis* 12. q. 1. exc. 6. *de Statu Monach.* ubi Innoc. III. ait: *Prohibemus*

mus districtè in virtute obedientia, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat, &c. Unde si quidquam alicui fuerit specialiter destinatum, non præsumat illud accipere, sed Abbati vel Priori assignetur. & ex Trident. sess. 25. c. 2. Nemini Regularium tam virorum quam mulierum liceat bona immobilia vel mobilia quovis modo ab eis acquisita tanquam propria, aut etiam nomine conventus possidere, vel tenere; sed statim ea superiori tradantur, conventuique incorporentur. Imò juxta Navar. & Suarez votum illud obligat ad non desiderandum habere aliquid proprium & ut suum, ex c. Voventibus 17. q. 1. ibi: Voventibus Virginitatem non solum nubere, sed etiam velle damnabile est.

Hinc ex communi, Religiosus sive solemniter Professus sive non, peccat si quid seu domi seu foris sine Superioris licentia expressa vel implicita, aut tacita, aut in necessitate prudenter præsumpta accipiat, possideat, retineat, destruat, commodat, commutat, absumat, donet, alienet, aut aliqua re utatur: nam ista omnia sunt actus proprietarii, cum fiant proprio arbitratu ac auctoritate & sine licentia superioris. Omnis autem actus possessoris proprietarii est religioso illicitus: nam per votum paupertatis abdicat se potestate possidendi aliquid ut proprium & sine dependentia ac licentia. Imò ista non solum sunt sacrilegia contra votum, sed etiam furta contra justitiam, ut notat Suarez: nam cum res illa sit communitatis,

committitur furtum usurpando rem alienam, vel ejus usum, invito Domino seu administratore ac possessore, qui est loco Domini, nempe religione, quæ habet Dominium, vel saltem administrationem & possessionem bonorum illorum. Idque etiam si res illa Religioso ab externis donata sit; quia hoc ipso quod ab illo acceptatur, acquiritur communitati, nam ratione voti & traditionis suæ ac pacti cum religione quidquid acquirit religiosus, acquirit religioni, ut constat ex variis juribus, ex consensu Doctorum, & ex praxi ac sensu Ecclesiæ. *Furtum est privata possessio... Societatis enim expilatio est rei cujuscunque & undecunque in privatum usum se vocatio.* ait S. Basil. in Constit. Mon. c. 34. quare omnis alienatio, donatio, &c. sic facta est irrita, & restitutioni obnoxia. Unde nec licet Religioso rem acceptam reddere donatori, quia id esset alienare quod acquisitum est religioni.

Nostri verò, qui vota tantum simplicia emiserunt, peccant mortaliter, si de rebus, quarum habent dominium, disponant vel utantur in quantitate notabili sine licentia superioris: nam licet possint retinere & acquirere dominium radicale bonorum temporalium, sunt tamen privati jure actuali de illis disponendi suo arbitratu & sine licentia superioris. Sed controversatur an dispositio sine licentia superioris facta sit quoque invalida. Porrò ii non habent dominium, nisi bonorum quæ in sæculo posside-

fide-

sidebant, vel quæ postea ex successione necessaria & ab intestato, vel fortè etiam ex libera parentum dispositione obveniunt, quæque ad eorum patrimonium pertinere videntur. Unde aliæ res, quas aliunde, ut ab amicis, vel industriâ acquirunt, hoc ipso fiunt Societatis, ideóque harum dispositio sine licentia facta est certò invalida: quia intentio Societatis aut superiorum licentiam acceptandi concedentium non est, ut huiusmodi rerum dominium acquirant.

Item Religiosus sæpius quid leve sine licentia recipiens, absumens, vel impendens, vel destruens ex bonis communitatis, vel aliunde datis, etsi sine animo iterandi & attingendi quantitatem notabilem, peccat tamen mortaliter, quando scienter pervenit ad quantitatem sufficientem ad mortale furtum sic factum: nam est eadem ratio ac de furtis minutis, ut docet Sanchez; quippe ultima acceptione complet quantitatem notabilem furti & proprietatis. Quod verum est licet ista sint esculenta vel poculenta domûs: nam hæc sunt pretio æstimabilia, & Superior debet esse circa illas acceptiones graviter invitus; tum quoad modum, cum repugnent disciplinæ religiosæ & subordinationi debitæ: tum etiam quoad substantiam, cum repugnent mortificationi, & foveant sensualitatem, quæ est magnum impedimentum perfectionis. In his tamen ad mortale requiritur eadem quantitas,

D 5

quæ

quæ in esculentis & poculentis respectu famulorum ad furtum mortale. Idque certum omnino censendum est, saltem si ista sine rationabili necessitate sumantur.

Hinc etiam peccat contra votum paupertatis Religiosus, qui à sæculari invitatus, manducat aut bibit sine licentia Superioris; nam comestio & potatio, ex communi hominum sensu est usus activus facti rei temporalis in proprium commodum, & pretio æstimabilis; qui proinde per votum paupertatis illicitus est sine consensu Superioris, sicut comestio & potatio rei sine consensu Domini est injusta, & Religioso non licet uti ulla re temporali pretio æstimabili sine licentia Superioris; nam qui usum rei pretio æstimabilem accipit suo arbitratu & sine licentia, jam aliquid pretio æstimabile accipit propriâ voluntate ac auctoritate, & sine licentia Superioris, ac proinde quoad aliquid pretio æstimabile se gerit ut Dominus. Ita Suarez, Sanchez, & alii. Ilfung addit contrariam opinionem fuisse à R. P. Virellescho Præposito Generali Societatis prohibitam tanquam non consentaneam paupertati, quam Societas profitetur, neque à Professoribus nostris docendam, neque ulli reipsâ exercendam. Porrò usus rei, quæ uno usu consumitur, ut alimentum tanti æstimatur quanti res ipsa, quia tunc tota res accipitur, ut notat Suarez.

2. Tenetur esse animo paratus exui rerum sibi permissarum possessione & usu omni momento, quo Superior voluerit. Nihil enim potest retinere, nisi cum dependentia continua à voluntate superioris: nam quod auferri non potest, habetur ut proprium.

Hinc peccat contra votum, qui rem cum licentia acceptam abscondit, ne Superior eam auferat, repetat, vel licentiam datam revocet. Item qui murmure, querelis Superiorem impedit ne rem concessam repetat: vel dum Superior aliqua ei aufert, conqueritur tanquam de injuria: nam ista omnia sunt actus sibi usurpantis usum independentem ac irrevocabilem, cujus est incapax per votum paupertatis. Quippe non potest acquirere sibi jus ad res temporales, quod non subordinetur Superiori, eique acquiratur, alioqui jam haberet aliquid proprium pretio æstimabile, nempe jus ad talem usum irrevocabile. Item talis jam rem possidet animo ac modo proprietario; & vult habere, & quantum in ipso est, facit licentiam irrevocabilem. Licentia autem irrevocabilis in hac materia est iniqua & nulla, utpote repugnans paupertati; cum per illam res jam possideatur ut propria, quippe quæ jam repeti nequeat. *Ita ex communi Suarez.*

3. Tenetur rem sibi concessam dimittere statim atque Superior revocat licentiam datam; alioqui jam eam haberet sine licentia.

4. Rem

4. Rem quamlibet determinatè concessam ad unum usum, non potest adhibere ad alium usum etiam honestum; nam hic usus esset sine licentia: ideòque esset actus proprietarius, qui per votum paupertatis prohibetur: nam votum tollit facultatem habendi proprium, & proinde etiam actum talis facultatis: quod enim tollit facultatem, à fortiori tollit actum. Unde peccat mortaliter si pecuniam notabilem ad unum usum concessam impendat in alium sine licentia. Item non potest id, quod ad usum sibi conceditur, alteri commodare sine facultate, quia Religiosus habet tantum jus utendi ad suam utilitatem rebus sibi concessis, continuò dependens. Usuarius autem non potest usum rei sibi concessum concedere alteri, hoc enim est usu-fructuarii, *Instit. de usu & habitu*. A fortiori, ut notat Layman, non licet Religioso secum auferre, vel alteri dare esculenta aut poculenta, quæ in mensa singulis apponuntur, nisi adsit licentia generalis usui ipso expressa, vel inducta in rebus huiusmodi: sicuti cum quis aliquos convivio excipit, non facit eos Dominos rerum appositarum, neque copiam facit, ut eas ad alios transmittant, aut in proprias domos asportent. Nec refert quòd suâ parsimoniâ aliquid sibi reservavit; nam ista ei solùm conceduntur, ut ipse absumat ad suam sustentationem; & quidquid residuum est, manet in bonis Monasterii. Estque communis & vera sententia, inquit Suarez:

Suarez:

Suarez, non licere Religioso sine ulla licentia Superioris donare intra vel extra Religionem aliquid ex rebus sibi concessis ad usum suum, licet possit ipse illud consumere, ut si de quantitate cibi aliquid sibi subtrahat, vel ex quantitate pecuniæ quam iter agendo posset expendere: quia ei conceditur tantum talis usus facti pro se; & ideo præter illum non potest ullum alium suâ auctoritate usurpare: si ergo illum usurpat, in eo se gerit ut Dominus.

5. Tenetur adhibere eam saltem diligentiam in conservandis rebus sibi ad usum concessis, quam adhibere solent viri prudentes & diligentes in rebus suis: nam habet obligationes usufructuarii, cui precario conceditur usus salva rei substantia, estque actus domini independentis rem negligere, vel pro libito deteriorem facere, aut destruere. Quod si res etiam ad consumptionem tribuatur, ut vestis, oleum, &c. tribuitur ei tantum ad consumptionem necessariam vel utilem, non autem ad destructionem Monasterio damnosam, & ex negligentia acceleratam. Quare si res suâ negligentia pereat, aut deterior fiat, vel si quid plus æquo consumat, peccat contra votum & iustitiam.

6. Non potest habere superflua, pretiosa & statum paupertatis non convenientia, nec quicquam etiam validè impendere in usus turpes, vel vanos, vel dedecentes statum religiosi, ita ut magis videantur convenire sæculari di-

Viti.

viti, quàm Religioso pauperi. Nam, ut ait De Lugo, votum paupertatis non solum obligat ad non utendum sine licentia Prælati, sed etiam ad conservandum statum pauperis, & vitandos sumptus qui pauperes non decent secundum Religionis institutum. Idque etiam si Superior consentiat; nam Superior tales usus nec licite, nec valide concedere potest. Ita Nav. Sanch. De Lug. Layman. & alii. tum quia repugnant statui pauperis, & à Canonibus prohibentur: tum quia Superior non est Dominus bonorum communitalis, nec eorum quæ dantur Religioso, sed solum administrator secundum Canones & regulam Ordinis. Jura autem & decreta à Summis Pontificibus, qui sunt supremi omnium Religionum Prælati, condita vel confirmata, ei solum concedunt administrationem ad usus necessarios, & pios ac statum religiosum decentes, vetantque quidquam ad profanos & vanos usus impendi. Et Conc. Trident. sess. 25. c. 2. ait: *Mobilium usum ita Superiores permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis quam professi sunt, conveniat, nihilque superflui in ea sit.* Ergo Superior non habet potestatem concedendi hanc licentiam, quæ proinde nulla est. Unde S. Congregatio Cardinalium, teste Fugnano in c. *Monachi*, declaravit *Regulares præter suppellectilem, quæ statui paupertatis regularis convenit, non posse de licentia suorum superiorum regularium alia bona mobilia superflua, & dependenter*

denter à voluntate eorundem Superiorum, & ad solum usum proprium possidere seu retinere, & possidentes vel tenentes mobilia superflua non excusari propter licentiam Superiorum à culpa & pœna. Quare nec Prælatus cum ipso conventu potest hanc licentiam concedere: nam licet Conventus sit Dominus eorum bonorum, hoc tamen dominium est restrictum per votum paupertatis, Ecclesiæ decreta, & intentionem donatorum ad usus necessarios, utiles & pios. Ita *De Lugo, Lessius, Navar. Sanchez & alii.*

Hinc Religiosus impendens aliquid notabile, etiam cum licentia Superioris, in usus vanos, superfluos & profanos, ut in ludos, convivia, vanas picturas, res sumptuosas, vestes sericas, &c. peccat contra votum; cum hæc licentia nulla sit. Qui verò in ludo aliquid lucratus est ex bonis Religiosi, vel accepit in usus vanos & dedecentes ejus statum, tenetur illud restituere Religioni, perindè ac si accepisset à fure. Igitur cum pecunia vel res generaliter conceditur à Superiore, intelligi debet concedi solum in usus honestos, necessarios vel utiles, & statui religioso decentes, cum aliter nec licitè, nec validè concedi queat.

7. Procurator, Oeconomus, & similes non possunt quidquam dare, impendere, alienare, pro libitu, sed solum secundum Ordinis regulam, & Superioris voluntatem, & quatenus ratione muneris eis commissum est. Unde
Sanchez

Sanchez cum multis infert Procuratorem peccare mortaliter contra votum, si quid notabile in alios usus præter assignatos à Superiore, quantumvis ii ex se liciti sint & communitati deserviant, expendat sine expressa vel prudenter præsumpta Superioris voluntate, quia agit ut Dominus. Item dispensator aliquarum rerum tenetur eas distribuere secundum regulam & voluntatem Superioris, ita ut non det alia nec plura vel pauciora, nec meliora vel deteriora quàm scit Superiorem velle: quâ parte enim discedit à voluntate Superioris, incurrit vitium proprietatis, cum expendat vel distribuat perindè ac si esset Dominus, & ab alterius arbitrio non penderet. Deindè quidquid fit ultra facultatem sibi concessam, fit sine licentia, sed proprio arbitratu ac autoritate; ideòque est actus proprietarius: actus enim proprietarius est is omnis, qui proprio arbitratu & autoritate fit; talis autem est is omnis, qui fit sine licentia Superioris. Ita Suarez & alii: *Oportet quòd ea, in quibus inferior superiori subjicitur, dispenset non aliter quàm ei à superiori fuerit commissum.* ait S. Thom. 2. 2. q. 32. a. 8. Porro in nostra Societate officiales pendunt in omnibus à voluntate immediati Superioris localis.

Ipsi verò Religionum Prælati peccant contra paupertatis votum & justitiam, si bona Conventûs aliter impendant vel donent, quàm Ordinis sui regula, vel approbata consuetudo

suetudo, aut Superiorum Prælatorum voluntas eis permittit. Et si quid notabile donent vel impendant in usus vanos, aut superfluos, peccant mortaliter, & alienatio irrita est; & restitutioni obnoxia. Quia Prælati non sunt bonorum communium Domini, sed solum administratores in utilitatem religionis & pios usus, ex c. 2. de donat. & voto ut alii obstringuntur. Nec id possunt etiam cum consensu Conventus: nam etsi conventus habeat dominium istorum bonorum; tamen hoc dominium per votum paupertatis; Ecclesie decreta & per intentionem donatorum est restrictum ac limitatum ad pios & necessarios usus ut dictum est. Sed notanda sunt sequentia.

1. Licentia Superioris requisita debet esse vel expressa, vel implicita, quæ scilicet contineatur virtualiter & implicite in alia expressa; vel tacita quæ rei cognitionem in Superiore supponit, & quæ ex circumstantiis prudenter adesse iudicetur, ut cum Prælatus sciens subditos aliquid accipere, retinere, donare, non prohibet cum facile possit; nam tunc tacite consentire censetur: secus si difficile impedire posset, eo quod v. g. timeret ne domus turbaretur tuis querelis, tunc enim merè tolerat, non concedit, unde non excusaris: licentia tamen tacita, vel generalis in Religionibus bene ordinatis non conceditur, nisi in rebus levis momenti & crebro occurrentibus.

2. Licentia præsumpta seu interpretativa

Tom. III.

E

NON

non sufficit, nisi cum res & causa urget, & Superior non potest tunc adiri; ita ut censeatur non velle, ut ejus licentia expressa tunc requiratur, vel concedere licentiam quamvis non petatur. *Ita Lessius & alii.* Nam non sufficit quod licentia daretur si peteretur; nam cum conditio illa non ponatur in re, non ponitur id quod ex ea sequeretur. Sic non cessat obligatio legis, quia Superior in ea dispensaret, si rogaretur.

Hinc ad mortale vitandum non sufficit quod Superior licentiam concederet, si peteretur, sed facultas expressa requiritur, si res differri, aut Superior adiri possit: quia alias Superior esset rationabiliter invitus, non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam; nam Superior ex officio tenetur sub mortali non consentire, ut inferior de rebus disponat non petita licentia, cum peti potest: nam alioqui dissolveretur & everteretur religiosa disciplina cum gravi damno spirituali Religionis, quod ex officio tenetur impedire Superior.

Porro, qui rem ex praesumpto consensu accepit, tenetur postea ubi primum potest, petere licentiam ut retinere possit: quia licentia requiritur non solum ad accipiendum, sed etiam ad retinendum: ergo haec ad retentionem peti debet, cum potest. *De Lugo, &c.*

3. Requiritur licentia omnino voluntaria, quae non sit per vim, metum, fraudem, obtenta, nec

ta, nec procedat ex errore. *Ita Suarez, Sanchez, De Lugo & alii.* Hinc si Religiosus importunâ sollicitatione vel querelis aliquid impetret à Superiore, ideo solum permittente, ut hominis molestâ importunitate se liberet, vel quia timet majus malum, aut ne subditus querelas & murmurationes effundat, ut ait De Lugo, est paupertatis violator: quia hæc non est licentia voluntaria, sed mera tolerantia extorta, & usus rei sic concessus est injustus, perinde ac usus equi à Domino vi vel metu injusto extortus. Idem dic si fingat causam ob quam ei concedatur licentia, vel taceat id quo cognito non solet dari. *Ita Suarez, Sanchez, & alii.* nam tunc error vel ignorantia facit ut licentia non sit voluntaria. ideoque ut sit nulla.

4. Non sufficit licentia tantum debita, sed quæ probabiliter præsumatur deneganda, vel quæ irrationabiliter denegetur. *Ita Suarez, & alii.* quia tunc acceptio usûs, & dispositio esset verè & de facto sine licentia Superioris, & independens, & fieret nomine proprio: nam voluntas debita, nulla voluntas est, quando contraria de facto inest. Et sicut quamvis dives teneatur pauperi dare eleemosynam in gravi necessitate, si tamen deneget, non licet accipere: ita hîc. Deinde rectus ordo id postulat; nam quisque sibi facilè persuaderet licentiam sibi irrationabiliter negari, cum magno detrimento spirituali.

5. Ex communi, quantitas sufficiens ad fur-

tum mortale, sufficit etiam ad peccatum mortale contra hoc votum: nam hoc peccatum proprietatis se habet instar furti, cum sit usurpatio rei vel usus, aut alienatio aut consumptio rei sine consensu Superioris, sine quo est injusta & sacrilega. Hæc autem quantitas sufficiens est ea, quæ absolutè & in se spectata censetur notabilis sine respectu ad personas. Hinc (ut notant Sanchez, Delugo, & Ilung) falsum est Religiosum in hoc habendum esse ut Filium-familias, si (ut docent multi) respectu illius major quantitas ad furtum mortale bonorum paternorum requiritur, quam respectu extranei, eo quòd putent plus requiri ut Pater sit rationabiliter graviter invitus: nam peccatum contra paupertatem non mensuratur præcisè ex damno temporali, sicut furtum filii; sed multò magis ex damno spirituali religiosæ disciplinæ, circa unum ex fundamentis præcipuis vitæ religiosæ. Gravitas autem culpæ quâ sine licentia usurpatur usus rei, quæ hoc usu non consumitur, mensurari debet ex æstimabilitate talis usûs, & temporis diuturnitate.

6. Si Religiosus inconsulto Superiore recuset acceptare rem sibi ex liberalitate oblatam, Sanchez docet eum non peccare contra hoc votum: quia vi illius non obligatur ad acquirendum Religioni, sed ad non alienandum, accipiendum, utendum sine licentia. Potest tamen peccare contra charitatem, impediendo

do sine justa causa bonum Religionis, cui illa res ipso acceptante acquirenda erat. At non peccabit, si domum non necessarium Religioni recuset ex justa causa, v. g. ut liberior sit ad sua ministeria obeunda, vel ad majorem ædificationem.

7. Quoties Religiosus damnum injustè intulit sive extraneis, sive Religioni, ejus bona usurpando vel destruendo, vel aliter nocendo, tenetur restituere, quantum potest, ex his bonis de quibus licitè posset disponere in alios usus, vel imminuendo expensas quas licitè posset ex conventûs bonis facere, nisi condonet Prælatus, vel Dominus. *Ita Delugo, & alii.* nam injuria omnis jure naturali refarciri debet, quantum fieri potest, nisi condonetur.

8. Spectandæ sunt leges ac regulæ cujusque instituti, ut monet Delugo, quia fieri potest, ut quòd fortè non repugnat paupertati religiosæ spectatæ in genere, repugnet paupertati ut est propria talis vel talis Religionis. Sic in quibusdam religionibus quædam permittuntur, quæ non permittuntur in nostra Societate, repugnante ejus Instituto quoad hoc strictissimo.

9. Si Religiosus aliquid sine licentia valida Superioris donet vel alienet, accipiens tenetur illud restituere Religioni. *Ita omnes.* cum Religiosus careat potestate alienandi, & sic transferendi ejus dominium.